

O moljcu paradajza

MOLJAC PARADAJZA (*Tuta absoluta*)

MOLJAC PARADAJZA JE ŠTETOČINA POREKLOM IZ JUŽNE AMERIKE. U EVROPI JE PRVI PUT REGISTROVANA U ŠPANIJI 2006. GODINE I DO DANAS SE PROŠIRILA U VEĆINU EVROPSKIH ZEMALJA. U NAŠOJ ZEMLJI PRVI PUT JE REGISTROVANA 2011. GODINE I POSTALA JE VEOMA ZNAČAJNA ŠTETOČINA. NJENO PRISUSTVO JE DOMINANTNO VEZANO ZA PROIZVODNJU PARADAJZA U ZATVORENOM PROSTORU.

ODRASLE JEDINKE SU OKO 10 MILIMETARA DUŽINE, SIVO SMEĐE BOJE I NOĆNI SU LEPTIRI. ŽENKE POLAŽU SITNA, ELIPTIČNA JAJA UGLAVNOM NA LISTOVE. LARVE SE PILE NAKON 4 DO 5 DANA. LARVA IMA ČETIRI RAZVOJNA STADIJUMA. LARVE PRVOG STADIJUMA SU SVETLE A KASNIJE POSTAJU ZELENE I ROZE BOJE. LARVA PRUČA ŠTETU NA SVIM NADZEMNIM DELOVIMA BILJKE PARADAJZA.

SLIKA1-ODRASLE JEDINKE MOLJCA PARADAJZA TOKOM KOPULACIJE

SLIKA2-JAJA MOLJCA PARADAJZA NA LISTU

SLIKA3-JAJE MOLJCA PARADAJZA

LARVE PRODIRU U LISTOVE, STABLO I PLODOVE PARADAJZA U KOJIMA SE HRANE I RAZVIJAJU PRAVEĆI KARAKTERISTIČNE MINE. PLODOVI MOGU BITI NAPADNUTI ODMAH PO FORMIRANJU. NA LISTOVIMA, LARVE SE HRANE SAMO MEZOFILOM OSTAVLJAJUĆI EPIDERMIS NETAKNUT.

SLIKA4-MINA NA LISTU PARADAJZA KAO POSLEDICA ISHRANE LARVE

SLIKA5-LARVA MOLJCA PARADAJZA UNUTAR MINE NA LISTU

SLIKA6-LARVA MOLJCA PARADAJZA I OŠTEĆENJE OD NJENE ISHRANE NA PLODU

PARADAJZ JE UGROŽEN U SVIM FAZAMA RAZVOJA, OD RASADA DO BILJAKA U PLODONOŠENJU.

OVA ŠTETOČINA IMA VISOK REPRODUKTIVNI POTENCIJAL. LARVE NE ULAZE U DIJAPAUZU DOKLE GOD IMA HRANE, TAKO DA U ZATVORENOM PROSTORU GDE SE TOKOM CELE GODINE PROIZVODI PARADAJZ, OVA ŠTETOČINA MOŽE RAZVITI 10 DO 12 GENERACIJA GODIŠNJE. RAZVIĆE JEDNE GENERACIJE TRAJE OD 29 DO 38 DANA, U ZAVISNOSTI OD USLOVA SREDINE.

MERE ZAŠTITE

MERE KONTROLE MOLJCA PARADAJZA SU VEOMA SLOŽENE.

HEMIJSKE MERE KONTROLE SU LIMITIRANE BIOLOGIJOM OVE ŠTETOČINE TJ. NJENIM VELIKIM KAPACITETOM RAZMNOŽAVANJA I ČINJENICOM DA VEOMA BRZO STIČE OTPORNOST NA INSEKTICIDE. NIJE REDAK SLUČAJ DA SE NAKON INTRODUKOVANJA OVE VRSTE, U MNOGIM ZEMLJAMA EVROPE PA I KOD NAS, UPOTREBA INSEKTICIDA U PROIZVODNJI PARADAJZA POVEĆALA ZA ČAK I DO 30 PUTA.

OVAKVA ZAŠTITA OD MOLJCA PARADAJZA NIJE PRIHVATLJIVA, TE SE PREPORUČUJU SLEDEĆE MERE KONTROLE:

- POSTAVLJANJE FEROMONSKIH KLOPKI ZA REGISTROVANJE PRISUSTVA I PRAĆENJE NIVOVA POPULACIJE, A TAKOĐE I ZA IZLOVLJAVANJE IMAGA
- POSTAVLJANJE VODENIH KLOPKI SA KOJIMA JE MOGUĆE JOŠ MASOVNIJE IZLOVLJAVANJE IMAGA
- POSTAVLJANJE MREŽE PROTIV INSEKATA NA ULAZ U OBJEKAT, KAO I NA MESTA ZA PROVETRAVANJE OBJEKTA
- UNIŠTAVANJE ZARAŽENIH BILJAKA
- PLODORED, OBRADA ZEMLJIŠTA, ADEKVATNO ĐUBRENJE I NAVODNJAVANJE
- BIOLOŠKA BORBA TJ. UPOTREBA PRIRODNIH NEPRIJATELJA

PREMA PODACIMA SISTEMA PROGNOZE, VEMA EFIKASNA JE UPOTREBA PREDATORA *Macrolophus pygmaeus*. ODRASLE JEDINKE I LARVE OVE STENICE SE HRANE JAJIMA I LARVAMA MOLJCA PARADAJZA. TAKOĐE, VISOKU EFIKASNOST ISPOLJAVA I U KONTROLI BELE LEPTIRASTE VAŠI.

SLIKA7-ODRASLA JEDINKA STENICE PREDATORA *Macrolophus pygmaeus*

SLIKA8-LARVA STENICE PREDATORA *Macrolophus pygmaeus*

TOKOM LETNJIH MESECI, UKOLIKO DOĐE DO VEĆEG PODIZANJA BROJNOSTI MOLJCA PARADAJZA, AKO SE REGISTRUJE PREKO 50 JEDINKI NA FEROMONSKIM KLOPKAMA DNEVNO, UBACUJE SE DODATNA POPULACIJA PREDATORA I TO NA MESTA ŽARIŠTA.

MEĐUTIM, UKOLIKO SE BIOLOŠKIM MERAMA KONTROLE NE OBEZBEDI ODGOVARAJUĆA ZAŠTITA PARADAJZA OD OVE ŠTETOČINE, MOGUĆA JE PRIMENA HEMIJSKIH MERA BORBE. U TU SVRHU PREPORUČUJE SE PRIMENA NEKOG OD REGISTROVANIH INSEKTICIDA:

PREPARAT	AKTIVNA MATERIJA	DOZA	KARENCA
CORAGEN 20 SC	Hlorantraniliprol	0,175-0,2 L/HA	1 DAN
AVAUNT 15 SC	Indoksakarb	0,17-0,25 L/HA	3 DANA

.....